

Bombus muscorum: terug van nooit weggeweest op het Groninger vasteland

Anthonie Stip & John Smit

In Groningen hebben De Vlinderstichting en EIS Kenniscentrum Insecten met hulp van de Werkgroep Grauwe kiekendief een netwerk opgezet van vrijwilligers die bestuivers monitoren. John en ik verzorgden in de voorzomer van 2017 een bijeenkomst in het veld met alle vrijwilligers om hen de kneepjes van het vak te leren. We schrijven 29 juni 2017.

Eén van de eerste vangsten van John op de vogelakker te Finsterwolde is een werkster *Bombus muscorum*, moshommel (Fig. 1). Een prachtige vondst! Alle aanwezigen kunnen het exemplaar goed bekijken en krijgen tips bij het herkennen van de moshommel. Dat laatste heeft verstrekkende gevolgen. Veel van de vrijwilligers gaan namelijk in de daarop volgende weken zelf aan de slag met monitoring van bestuivers op een aantal vogelakkers in de provincie Groningen.

Figuur 1. Werkster van de moshommel *Bombus muscorum*. Foto John Smit.

Een vogelakker is een natuurmaatregel in akkerland: het betreft een afwisseling van brede stroken eiwitgewas (luzerne of rode klaver) met brede kruidenstroken, ingezaaid met een meerjarig mengsel. De stroken luzerne worden 2-3x per jaar geoogst, de kruidenstroken blijven overstaan voor meestal enkele jaren. Deze maatregel is ontworpen door de Werkgroep Grauwe kiekendief met als doel om voedselhabitat voor deze zeldzame roofvogel te creëren in akkerbouwgebieden.

Maar wat blijkt: op tenminste drie vogelakkers ontdekken de vrijwilligers zelf nieuwe vindplaatsen van de moshommel. En dat allemaal omdat ze tijdens de eerste veldinstructie een werkster goed hebben kunnen bekijken en met een scherpe blik in het veld rondlopen. Het gaat om vondsten bij Schildwolde (Herman de Heer), bij Nieuw Beerta (Jannes Aalders) en de meeste van allemaal in de Reiderwolderpolder [J.H. (Dimitrios) de Regt] met ruim twintig exemplaren. Overigens allemaal netjes vastgelegd met foto's en gevalideerd. Zie ook het verslag (Stip & Smit 2019).

Terug naar 29 juni 2017. John duikt het archief van EIS in en ontdekt dat het de eerste waarneming van moshommel op het vasteland van Groningen is sinds 2007. En daarvoor in de jaren 1950. Kortom: de moshommel is weer terug in Groningen, mede dankzij alerte vrijwilligers die hem op nieuwe plekken ontdekken. En het werkt aanstekelijk, want andere waarnemers vinden nu ook moshommels in Groningen. Zullen we afspreken dat we het agrarisch gebied niet bij voorbaat afschrijven wat betreft bestuivers?

Summary

A moss carder bee, *Bombus muscorum*, female was found in Finsterwolde (Gr) at 29 June 2017. This represented the first observation of this species on the mainland of Groningen since 2007. Volunteers were trained to monitor pollinators in response to this detection. Because they could have a good look at the specimen from Finsterwolde, some volunteers discovered moss carder bees themselves at three new locations in the Groningen province. The observations were made on vogelakkers, a policy on fields with a lot of leguminous plants. Apparently moss carder bees thrive excellently in this habitat.

Literatuur

Stip, A. & J.T. Smit, 2019. Monitoring van bestuivers op Groninger vogelakkers. – De Vlinderstichting VS2018.043, 27p.
<https://assets.vlinderstichting.nl/docs/55c03253-88fd-4dd9-a8af-ea8c359ca04f.pdf>